

244. Kaposvár, Deseda, 67. sz. út
(KÖH 43539)

(Somogy megye) Ő, Ró, Kö

2009 őszén a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága készítette el a 67. sz. út elkerülő szakaszainak hatástanulmányát. A terepbejárás több szakaszban, 2009. szeptember 29. és november 25. között folyt, a mezőgazdasági munkákhoz igazodott.

A kaposvári szakasz területe nagyjából bejárható volt. Ez alól csak a legdélebbi kis szakasz jelentett kivételt, amelyet gyümölcsös fedett. A Desedától DNy-ra azonosítottuk és pontosítottuk a Deseda, 67-es út nevű lelőhely területét. Nagyszámú középkori, kevés őskori és római kerámiát találtunk.

Munkatársak: Németh Péter Gergely régész, Balla Krisztián, Cserép Tamás, Gál Zoltán, Nyári Zsolt technikusok.

HONTI SZILVIA – MOLNÁR ISTVÁN

245. Kaposvár, Kapos-úti-dűlő
(KÖH 26762)

(Somogy megye) Á

2009 októberében a Kaposfüredet Ny-ról elkerülő út építésekor, Árpád-kori települési objektumok kerültek elő (61. sz. út 12. lelőhely). A 9 objektum elszórtan jelentkezett. A sekély gödöralkjából kevés kerámiatöredék és állatcsont került elő. Három nagyméretű, kemencés objektumot is sikerült megmenteni, 1, 2, ill. 4 kemence tartozott hozzájuk. A kemencék sütőterét több esetben összetört edénytöredékekkel alapozták. A leletanyag nagy része fazéktöredék, az egyik kemencés objektumból vastárgyat gyűjtöttünk.

Munkatársak: Balla Krisztián, Cserép Tamás, Gál Zoltán, Molnár István, Nyári Zsolt.

NÉMETH PÉTER GERGELY

246. Kaposvár, Kisgát III. ütem 1. és 2. lelőhely
(KÖH 63222)

(Somogy megye) R, B, Kk

Kaposvár Kisgát nevű városrészében közművesített telkek kialakítását kezdték meg 2008-ban. Ennek során akkor egy bronzkori és egy római település nyomait valamint egy késő középkori temetőrészletet tártunk fel. 2009 márciusában újra kezdték a munkálatokat, közműárkokat ástak ki, március 2-án csontokat fordítottak ki a földből. Másnap két sírt találtunk, ezeket kibontottuk és dokumentáltuk. A sírok az előző évben feltárt késő középkori temetővel álnak kapcsolatban (2. lh.). Később az 1. lelőhelyhez tartozó objektumokat találtunk a villamosvezetékek árkában, a korábban feltárt út nyomvonalától Ny-ra húzott, azzal párhuzamos közműárkok déli részén. Összesen 6 őskori (5 mészbetétes és egy badeni) gödröt bontottunk ki.

Munkatárs: Nyári Zsolt technikus.

MOLNÁR ISTVÁN

247. Kapuvár határa

(Győr-Moson-Sopron megye) Ő, B, Ró, Á

2009 augusztusában terepbejárást végeztünk Kapuvár külterületének É-i részén a Hanság D-i határánál, az itt tervezett 24 szélerőmű által érintett terület, valamint ezek kiszolgálására kialakítandó, összesen 5 km hosszú út és 18 km hosszú vezeték által érintett területen. Összesen 7 lelőhely területét jártuk be, ebből egyet újonnan sikerült azonosítanunk. A viszonylag alacsony lelőhelyszám oka lehet, hogy a vizsgált terület D-i részén a szabályozások előtt készült térképeken egy (időszakos?) tavat jeleznek, ez a helynévanyagban is jelentkezik (Dani-tó). A lelőhelyek túlnyomó többsége viszonylag jól követhetően a tó É-i partján, ill. a Kis-Rába Ny-i oldalán.

Földvár (KÖH 46968): Földvár-pusztától É-ra, a Kis-Répcétől Ny-ra, a Tizenötös-tábla és a Földvár-dombidűlő között futó dűlőút É-i oldalán korábbi megfigyelések során azonosított földvár helyén egy újkori major épült, mára ennek is csak elbontott törmelékeit láttuk. A terület nagy részét sűrű bozót fedte. A bozótostól K-re elhelyezkedő dombon Árpád-kori és őskori kerámiát gyűjtöttünk. A lelőhely kiterjedt az itteni dűlőút D-i oldalára is, itt is találtunk leletet, innen csak Árpád-kori leletanyag került elő.

Gazos-dűlő; Kistölgyfa-major III-IV. (KÖH 46929; 46930): Lapos területen meglehetősen nagy kiterjedésben találtunk őskori és római kori kerámiatöredékeket a Kistölgyfa-majorhoz vezető út Ny-i oldalán, az egykori sóderbányától É-ra. A lelőhely Ny-i és D-i határát jól le tudtuk határolni, É-ra egy elkerített faiskola, K-re pedig a vegetáció miatt nem volt erre lehetőségünk. A területen korábban két lelőhelyet azonosítottak, a bejárás során viszont az egész területen egységesen találtunk közepes intenzitással leletanyagot. A korábban azonosított korszakokkal szemben népvándorlás kori anyagot most egyáltalán nem találtunk. A lelőhely valószínűleg szorosan összefügg a határán lévő KÖH 24243 lelőhellyel is.

Kistölgyfa-major (KÖH 24243): Az egykori sóderbánya ma elkerített horgásztó, környéke nyárfás, bozotos. Az elkerített részen kívül szántott területet találtunk, ennek bejárása során csak attól É-ra és ÉNy-ra találtunk leleteket.

Kistölgyfa-major V. (KÖH 46931): A lelőhelyet pontosan a korábbiak során azonosított helyszínen találtuk meg, kevés Árpád-kori kerámiát találunk a szántásban a jelzett kiterjedésben. Takács Károly 2003-ban a lelőhely azonosításakor azt valószínűsítette, hogy az összefügg a KÖH 24243 lelőhellyel, tehát elképzelhető, hogy ÉK felé jobban kiterjed, de ezen a részen sóderes üledék fedi a talajt.

Papföld (KÖH 58398): A lelőhely helyszínén közvetlenül nem volt lehetőségünk vizsgálni, mivel beépített, és egy fákkal övezett csatorna fut keresztül rajta, viszont attól közvetlenül É-ra lévő szántott területet bejártuk. Ennek során két-három Árpád-kori töredéket gyűjtöttünk a jelzett kiterjedésben. A felszín sárgásbarna, hordalékos volt, elképzelhető tehát, hogy a Kis-Rába hordaléka miatt valamilyen mértékben fedett a terület.

Szabadi-dűlő (KÖH 46957): A Szabadi-dűlőben, teljesen lapos területen, kukoricásban lokalizáltuk a lelőhelyet, a vegetáció ellenére viszonylag jó megfigyelési lehetőségek között sikerült a lelőhely kiterjedését meghatározni.

Tizenötös-tábla (KÖH 46932, 46935): Alacsony, a környezetéből kiemelkedő kis ÉK-DNy-i dombon sok bronzkori töredéket találtunk. A lelőhelytől Ny-ra futó csatorna partján gyepterület, itt csak egy-két töredéket találunk, ettől K-re a szántásban viszont jól látható volt a lelőhely K-i határa. A K-Ny-i fásor a lelőhely közepén fut, attól É-ra is találtunk leleteket. A korábban azonosított két lelőhely területét nem lehetett elkülöníteni, valószínűleg egyetlen lelőhelyről van szó.

Város-árok-oldal (KÖH 71289): A város É-i határában, a Város-árok mellett egy egykori patakmedertől D-re emelkedő hosszúkás alacsony dombon, viszonylag rossz megfigyelési viszonyok között kukoricásban, ill. napraforgóban azonosítottuk a lelőhelyet. Nyugati oldalán csak őskori, a keleti oldalán csak Árpád-kori leletanyagot találtunk, tehát valószínűleg két lelőhelyről van szó, de nem találtunk közöttük leletmentes sávot.

STIBRÁNYI MÁTÉ

248. Karád határa

(Somogy megye) U, R, B, LT, Ró, Kö

2009. június 25-én a Dél-balatoni szennyvízrendszer kiépítése előtt hatástanulmány készítése céljából terepbejárást folytattunk a tervezett nyomvonalon.

Aranyosi-dűlő (KÖH 43431): Az ismert lelőhelyről megállapítottuk, hogy nagyméretű, 1300 m hosszan húzódik végig; Ny-K irányú kiterjedését nem azonosítottuk. Igen nagy mennyiségű őskori kerámia, főleg urnamezős, de neolit és rézkori is volt a gyűjtött leletanyagban.

Papp-tag (KÖH 43432): Kopott őskori és kevesebb római kerámiát találtunk a lelőhelyen, melynek K-Ny-i kiterjedését itt sem tudtuk megállapítani, sőt az É-i is bizonytalan.

Proletár (KÖH 43442): Egy Karádra vezető földút előtt nagy mennyiségű római kerámiát, egy peremes téglát, kevesebb középkori és őskori kerámiát találtunk. Az út É-i oldalán egy vízfolyás van, ettől É-ra is folytatódottak a leletek, az É-D irányú földút mindkét oldalán. A mútútól É-ra az út mindkét oldalán elszórva gyűjtöttünk kevés kelta, római, középkori és urnamezős kerámiát. A lelőhely Ny-K irányú kiterjedését pontosítani kell.

Vasútállomás (KÖH 72013): A bekötőúttól K-re lévő, kb. 1 km hosszú kukoricatábla Ny-i részén, a vasúttól Ny-ra lévő területen nagy mennyiségű római kerámiát találtunk, valamint egy téglatöredéket vakolatmaradvánnyal. A leletek a Kr. u. 2-3. századra keltezhetők. Előkerült néhány őskori, jellegtelen, talán badeni kerámiatöredék és két kova is. A lelőhely Ny-i kiterjedését pontosítani kell.

Munkatárs: Nyári Zsolt.

MOLNÁR ISTVÁN

249. Karcag, Tatárülés

(KÖH 68627)

(Jász-Nagykun-Szolnok megye) B, Sza, Kk

A Karcag és Berekfürdő között tervezett kerékpárút nyomvonala a Karcag és Kunmadaras közötti 3401-es összekötő út és a Berekfürdőre vezető bekötőút találkozásánál, a Tatárülési határban egy régészeti lelőhelyet is érintett. A lelőhely egy Ny-K irányú magasparton található. A terepbejáráson szarmata és késő középkori kerámiatöredékek kerültek elő. A régészeti megelőző feltárást a kerékpárút nyomvonalában 670 m hosszúságban és 2-4 m szélességben végeztük 2009. július 17. és augusztus 26. között. Ennek során 110 objektumot (telepjelenségeket és sírokat) tártunk fel, melyek a késő bronzkorba, a szarmata korba és a késő középkorba keltezhetők.

A leletanyag a szolnoki Damjanich János Múzeumba került.

KERTÉSZ RÓBERT

250. Kaszaper, Tatárárok

(KÖH 71325)

(Békés megye) B, Sza, Á

2009. májusban Lichtenstein Lászlóval helyszíni szemléket végeztünk a lelőhelyen, ahol a szokásos kép fogadott, azaz a lelőhely folyamatos pusztulásáról számolhatunk be újból. A tágabb térségünkben található hatalmas árkokat és a velük egy egységet képviselő sáncokat (víztározó, halastó) – a Rábaközben található Tóköz mintájára – Árpád-koriaknak tarthatjuk (Takács Károly munkássága alapján).

Az országúttól mintegy 50-100 m-re, ahol a dűlőút és az árok metszi egymást, a roppant széles árok két partján Árpád-kori edénytöredékeket találtunk, sőt egy darabot az árok aljában is! Ugyanitt, az árok aljában egy kopott szarmata edénytöredék is előkerült. Természetesen ettől az árok lehet még bármelyik korszakhoz köthető, a nagy favorit, az Árpád-kor sem kizárt, ám az eredmény mégis elgondolkodtató. A területről eddig nincsen semmilyen terepbejárási eredményünk. Úgy tűnik, hogy a leletek a partos részen jobban sűrűsödnek. Azon a ponton, ahol az árok K-nek fordul, a dűlő É-i oldalán, a sánc tövében, a laposabb területen 3 bronzkori edénytöredéket gyűjtöttünk.

A leletanyagot az orosházi Szántó Kovács János Múzeum régészeti topográfiai gyűjteményében helyeztük el.

RÓZSA ZOLTÁN

251. Kálmánháza, Pápai-tanyától É-ra

(KÖH 72627)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Á

2009. március 19-én helyszíni szemlélet végeztünk a tavaly már részben bejárt lelőhelyen, a Pápai tanyától É-ra fekvő területen. Itt, a tavaly már valószínűsített